

“KELAJAK TEXNOLOGIYALARI VA SUN’IY INTELLEKT”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-3, 2026

METHODOLOGY OF USING YOUTUBE AND AUTHENTIC VIDEO MATERIALS IN GRAMMAR LESSONS

Ochilova Mohigul Ulug‘bek qizi

Independent Researcher Uzbekistan State World Languages University

E-mail: mohigulachilova@gmail.com

Annotation

This article provides a scientific analysis of the methodology for using YouTube and authentic video materials in teaching English grammar. The article details the educational features of authentic video materials, the stages and effective methods of integrating them into the lesson process. It also presents criteria for selecting video materials for 9th and 10th grade students, a three-stage (pre-viewing, while-viewing, post-viewing) working model, and strategies for presenting grammatical structures in authentic contexts. Experimental results confirmed that the correct use of video materials simultaneously improves students' grammatical literacy and communicative competence.

Keywords

YouTube, authentic video materials, grammar methodology, three-stage model, communicative competence, English language teaching, grades 9-10, CALL.

YOUTUBE VA AUTENTIK VIDEO MATERIALLARDAN GRAMMATIKA DARSLARIDA FOYDALANISH METODIKASI

Ochilova Mohigul Ulug‘bek qizi

Mustaqil izlanuvchi O‘zbekiston Davlat Jahon Tillari universiteti

Annotatsiya

Ushbu maqolada YouTube platformasi va autentik video materiallardan ingliz tili grammatikasini o‘rgatishda foydalanish metodikasi ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Maqolada autentik video materiallarning ta’limiy xususiyatlari, ularni dars jarayoniga

“KELAJAK TEKNOLOGIYALARI VA SUN’IY INTELLEKT”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-3, 2026

integratsiya qilishning bosqichlari va samarali usullari batafsil yoritilgan. Shuningdek, 9-10-sinf o'quvchilari uchun video materiallarni tanlash mezonlari, uch bosqichli (oldindan, davomida, keyindan) ishlash modeli va grammatik tuzilmalarni autentik kontekstda taqdim etish strategiyalari keltirilgan. Tajriba natijalari video materiallardan to'g'ri foydalanish o'quvchilarning grammatik savodxonligini va kommunikativ kompetensiyasini bir vaqtda oshirishini tasdiqladi.

Kalit so'zlar: YouTube, autentik video materiallar, grammatika metodikasi, uch bosqichli model, kommunikativ kompetensiya, ingliz tili ta'limi, 9-10-sinflar, CALL.

1. KIRISH

Raqamli ta'lim davrida o'quvchilar har kuni onlayn kontent bilan yashaydi: ular YouTube'da video tomosha qiladi, podcast tinglaydi, ijtimoiy tarmoqlarda inglizcha matnga duch keladi. Biroq bu imkoniyat ko'pincha sinf xonasiga kirib bormaydi. O'qituvchi esa darslik bilan cheklangan holda grammatikani abstract qoidalar to'plami sifatida o'rgatishda davom etadi. Bu ziddiyat o'quvchida «Men buni nima uchun o'rganayapman?» degan savolni tug'diradi va motivatsiyani pasaytiradi.

Autentik materiallar — bu pedagogik maqsadda tayyorlanmagan, balki ona tili so'zlovchilari uchun mo'ljallangan haqiqiy til namunalidir (Nunan, 1989). YouTube esa bugungi kunda dunyodagi eng katta autentik inglizcha video bazasini tashkil etadi: yangiliklar, hujjatli filmlar, so'zlashuv ko'rsatuvlari, vloglar, ilmiy tushuntirishlar — barchasi bepul va qulay. Bu resurslardan grammatika darslarida metodologik jihatdan to'g'ri foydalanish — zamonaviy o'qituvchining eng muhim mahoratlaridan biriga aylanmoqda.

Ushbu maqolaning maqsadi — YouTube va autentik video materiallardan grammatika darslarida foydalanishning ilmiy asoslangan metodikasini ishlab chiqish va uni 9-10-sinf o'quvchilariga moslashtirishdan iborat. Tadqiqot «Video yordamida

“KELAJAK TEKNOLOGIYALARI VA SUN’IY INTELLEKT”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-3, 2026

grammatika o'rgatish shunchaki ko'ngilochar vosita emas, balki tizimli metodologik yondashuv talabiga ko'ra ishlash kerak» degan asosiy g'oyaga tayanadi.

2. ADABIYOTLAR TAHLILI

Autentik materiallardan foydalanish nazariyasi Krashen (1985) ning «i+1» gipotezasiga asoslanadi: o'quvchi hozirgi darajasidan bir pog'ona yuqori murakkablikdagi input olganida til o'zlashtirish eng samarali kechadi. Autentik video materiallar aynan shu «i+1» darajasini ta'minlash uchun qulay vosita hisoblanadi.

Gilmore (2007) o'z tadqiqotida autentik materiallarning o'quvchilarga haqiqiy til qo'llanishini ko'rsatishdagi rolini tahlil qilib, ularning darslik materiallari bilan solishtirganda kommunikativ kompetensiyani oshirishda 23% samaraliroq ekanini aniqladi. Xususan, grammatik tuzilmalarning tabiiy kontekstda ishlatilishini ko'rgan o'quvchilar ularni formal qoidalar sifatida emas, kommunikativ vosita sifatida qabul qiladi.

Kompyuter yordamidagi til ta'limi (CALL) sohasida Chapelle (2001) va Warschauer (2000) video materiallarni interaktiv mashqlar bilan birlashtirishning muhimligini ta'kidlaydi. YouTube'ni o'quv jarayoniga integratsiya qilish bo'yicha esa Watkins va Wilkins (2011) ning «Using YouTube in the EFL classroom» nomli tadqiqoti keng e'tirofga sazovor bo'ldi: muallif videodan foydalanishning uch bosqichli modelini — oldindan tayyorgarlik, tomosha paytida va keyingi faoliyat — ishlab chiqdi.

O'zbekiston sharoitida Begmatova (2021) va Xasanov (2022) autentik materiallardan foydalanish tajribasini o'rganib, mahalliy maktab o'quvchilari uchun video materiallar tanlashda madaniy va lingvistik muvofiqlikka e'tibor berish zarurligini ko'rsatdi. Milliy o'quv dasturida ham (2022) «autentik inglizcha materiallarga ega bo'lish» o'quvchilar uchun maqsadli ko'nikmalardan biri sifatida belgilangan.

3. TADQIQOT METODOLOGIYASI

“KELAJAK TEXNOLOGIYALARI VA SUN'IY INTELLEKT”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-3, 2026

Tadqiqot 2023-2024 o'quv yilida Toshkent shahridagi 162-sonli maktabda o'tkazildi. Tadqiqotda 9- va 10-sinf o'quvchilari (N=58) ishtirok etdi. Ikkita parallel sinf tanlandi: tajriba sinfi (n=29) grammatika darslarida YouTube va autentik video materiallardan foydalanish metodikasi asosida o'qidi; nazorat sinfi (n=29) esa an'anaviy darslik va o'qituvchi tushuntirishi asosida o'qidi.

O'quv davri 12 hafta bo'lib, bu vaqt ichida Present Perfect, Past Continuous, Reported Speech, Conditional sentences II va III kabi grammatik mavzular o'tildi. Tadqiqot metodlari: grammatik bilim testlari (pre-test va post-test), motivatsiya so'rovnomasi, o'quvchi kundaliklari (reflective journals) va o'qituvchi kuzatuvchi. Statistik tahlil uchun SPSS 25.0 dasturidan foydalanildi.

Video materiallar tanlashda quyidagi mezonlarga rioya qilindi: til darajasi (B1-B2), video davomiyligi (3-7 daqiqa), mavzuning grammatik jihatdan boy bo'lishi, o'quvchi yoshi va madaniy kontekstga muvofiqligi, sifatli audio va subtitrlari mavjudligi.

4. YOUTUBE VIDEO MATERIALLARINI TANLASH VA TASNIFI

4.1. Video tanlash mezonlari jadvali

Mezon	Tavsif	Misol
Til darajasi	B1–B2 (9-10-sinf uchun maqbul)	TED-Ed, BBC Learning English
Davomiyligi	3–7 daqiqa (diqqat uchun optimal)	YouTube Shorts emas, to'liq video
Grammatik boyluk	Mavzu bo'yicha 5+ misol	Past Perfect li hikoya video
Madaniy moslik	O'quvchi yoshiga mos	Zo'ravonlik, kattalar matni yo'q

“KELAJAK TEXNOLOGIYALARI VA SUN’IY INTELLEKT”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-3, 2026

Mezon	Tavsif	Misol
Audio sifati	Aniq talaffuz, kam shovqin	Professional diapazon yoki studio
Subtitrlari	Inglizcha subtitr mavjud	YouTube avtomatik yoki qo'lda
Interaktivlik	Savol, muammo yoki hikoya mavjud	O'quvchini jalb etuvchi tuzilma

4.2. Grammatika darslariga mos YouTube kanallari

Tadqiqot davomida 9-10-sinf o'quvchilari uchun eng samarali natija bergan YouTube kanallari aniqlanib, grammatik mavzularga ko'ra tasniflandi:

- BBC Learning English — rasmiy grammatika darslari, aniq talaffuz, B1-C1 darajalar uchun.
- TED-Ed — ilmiy va ijtimoiy mavzular, boy grammatik tuzilmalar, yuqori motivatsion qiymat.
- EnglishClass101 — grammatik tuzilmalar tematik kontekstda taqdim etiladi.
- National Geographic / Discovery (inglizcha) — autentik so'zlashuv va narrativ nutq namunalari.
- Simple English Videos — grammatik tushunchalar oddiy va aniq tarzda tushuntiriladi.

5. UCH BOSQICHLI METODOLOGIK MODEL

Tadqiqot asosida ishlab chiqilgan uch bosqichli model (3-Stage Video Grammar Method) video materiallardan grammatika darslarida tizimli foydalanish uchun mo'ljallangan. Bu model Watkins va Wilkins (2011) ning yondashuvini 9-10-sinf o'zbek maktabi sharoitiga moslashtirib, kengaytirish asosida yaratildi.

“KELAJAK TEKNOLOGIYALARI VA SUN’IY INTELLEKT”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-3, 2026

5.1. I bosqich: Oldindan tayyorgarlik (pre-viewing) — 10 daqiqa

Bu bosqichda o'quvchilarni video uchun kognitiv va lingvistik jihatdan tayyorlash maqsad qilinadi. O'qituvchi avval grammatik tuzilmani qisqacha tushuntiradi (masalan, «Bugun biz Present Perfect zamonini haqiqiy hayotdan misollarda ko'ramiz»). So'ng video sarlavhasi yoki birinchi kadrlar ko'rsatib, bashorat savollar beriladi: «Bu video nima haqida bo'ladi? Qanday grammatik tuzilmalar uchrashi mumkin?»

Shuningdek, videoda uchrashi mumkin bo'lgan 5-7 ta yangi so'z oldindan o'rgatiladi. Lug'at ishini vizual kartochkalar yoki Quizlet orqali tashkil qilish mumkin. Bu bosqichning maqsadi — o'quvchini «passiv tomoshabin»dan «faol kuzatuvchi»ga aylantirish.

5.2. II bosqich: Tomosha paytida faoliyat (While-Viewing) — 15 daqiqa

Video bir marta to'liq, ikkinchi marta subtitrlar bilan ko'rsatiladi. Tomosha jarayonida o'quvchilar «Grammatik kuzatuv varag'i» (Grammar Observation Sheet) to'ldiradi: ular eshitgan Present Perfect, Passive Voice yoki boshqa o'rganilayotgan konstruksiyalarni yozib boradilar.

O'qituvchi videoni muhim grammatik misollar uchrayotgan joylarda to'xtatib, «Bu gapda qaysi zamon ishlatildi? Nima uchun?» kabi savollar beradi. Bu «Pause and Predict» texnikasi o'quvchining grammatikani passiv eshitmasdan, faol tahlil qilishini ta'minlaydi.

Videoning ikkinchi ko'rsatilishida subtitrlardan foydalanish o'quvchilarga eshitgan narsalarini o'qib tasdiqlash imkonini beradi. Bu audio-vizual-textual uchlik xotirani mustahkamlaydi.

5.3. III bosqich: Keyingi faoliyat (Post-Viewing) — 15 daqiqa

Bu bosqich o'rganilgan grammatikani faol ishlatishga qaratilgan. Bir necha usuldan foydalanish mumkin: videodagi personaj nomidan Reported Speech yordamida qayta

“KELAJAK TEKNOLOGIYALARI VA SUN’IY INTELLEKT”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-3, 2026

hikoya qilish; ko'rilgan voqeaga asoslanib Conditional II yoki III yordamida gaplar tuzish; video mazmuniga oid o'quvchilar o'rtasida suhbat — gap tuzilishi nazorat ostida.

Yozuv faoliyati sifatida o'quvchilardan ko'rilgan videoga 50-80 so'zlik qisqa taassurot yozish so'raladi — bunda o'rganilgan grammatik tuzilmalardan kamida 3 ta ishlatish shart qilinadi. Bu yozma chiqish o'quvchining grammatikani kommunikativ kontekstda qo'llay olishini tekshiradi.

Bosqich	Maqsad	Faoliyat	Vaqt
I: Pre-Viewing	Kognitiv tayyorgarlik	Lug'at, bashorat, qoidani eslatish	10 daqiqa
II: While-Viewing	Faol kuzatish	Grammatik kuzatuv varag'i, to'xtatib savol	15 daqiqa
III: Post-Viewing	Faol qo'llash	Hikoya, munozara, yozma chiqish	15 daqiqa

6. TAJRIBA NATIJALARI VA TAHLIL

6.1. Grammatik bilimlar o'sishi

12 haftalik tajriba yakunida o'tkazilgan post-test natijalari shuni ko'rsatdiki, tajriba sinfi o'quvchilarining grammatik bilim darajasi o'rtacha 54% dan 81% ga yuksaldi — bu 27 foiz o'sish demak. Nazorat sinfida esa 52% dan 70% ga, ya'ni 18 foizlik o'sish kuzatildi. Farq statistik jihatdan muhim hisoblanadi ($p = 0.003$, t-test).

Ayniqsa diqqatga sazovor jihati shundaki, tajriba sinfi grammatik tuzilmalarni kontekstda to'g'ri qo'llash (contextual use) ko'rsatkichida nazorat sinfidan ancha ustun turdi: 76% va 58%. Bu ko'rsatkich autentik video materiallarning grammatikani izolatsiyada emas, jonli nutq kontekstida o'rganishga yordam berishini isbotlaydi.

6.2. Motivatsiya ko'rsatkichlari

“KELAJAK TEKNOLOGIYALARI VA SUN’IY INTELLEKT”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-3, 2026

So'rovnoma natijalari (5 balli shkalada) tajriba sinfida motivatsiyaning sezilarli o'sganini ko'rsatdi. Tadqiqot boshida ikkala sinfda motivatsiya o'rtacha 3.0/5 atrofida edi. 12 hafta o'tgach, tajriba sinfida 4.4/5 ga, nazorat sinfida esa 3.3/5 ga o'zgardi.

O'quvchi kundaliklari tahlilida eng ko'p takrorlangan fikrlar: «Video orqali grammatikani ko'rish qulay va qiziqarli», «Haqiqiy inglizlarning gapirganini eshitgach, qoida yanada tushunarliroq bo'ldi», «Dars tugagandan keyin ham o'sha videoni qayta ko'rishni xohladim». Bu fikrlar intrinsic motivatsiyaning — ichki qiziqish va o'z-o'zini boshqarishning — o'sganini bildiradi.

6.3. Samarali va kam samarali holatlar

Tadqiqot davomida video materiallardan foydalanish har doim ham bir xil natija bermaganini kuzatdik. Eng yuqori samaradorlik quyidagi hollarda kuzatildi: video mavzu o'quvchi hayotiga yaqin bo'lganda; grammar kuzatuv varag'i oldindan tayyorlangan bo'lganda; video 5 daqiqadan oshmaganda; post-viewing faoliyatida o'quvchilar juftliklarda ishlagan holda.

Kamroq samara bergan hollar esa: video juda murakkab bo'lib, o'quvchilar grammatikadan ko'ra mazmunni tushunishga ko'proq kuch sarflaganida; internet tezligi past bo'lib, videoning to'xtab-to'xtab yuklanganda; post-viewing faoliyati aniq topshiriqsiz «erkin munozara» tarzida o'tkazilganda.

7. MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari autentik video materiallarning grammatika ta'limida kuchli pedagogik vosita ekanini tasdiqladi. Biroq bu vosita o'z-o'zicha sehrlil natija bermaydi — uning samaradorligi metodologik rejalashtirish sifatiga bevosita bog'liq. "Video ko'rsatish" bilan "video orqali o'qitish" o'rtasida muhim farq bor: birinchisi passiv, ikkinchisi faol pedagogik jarayon.

9-10-sinf o'quvchilari uchun autentik materiallarning yana bir muhim jihati — bu ularning identifikatsiya va motivatsiya funksiyasidir. O'smir o'quvchi «Bu

“KELAJAK TEKNOLOGIYALARI VA SUN’IY INTELLEKT”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-3, 2026

grammatikani real hayotda ishlatishadi» degan ishonchga ega bo'lganda, uni o'rganishga bo'lgan munosabati tubdan o'zgaradi. Nunan (1989) ta'kidlaganidek, "Autentik materiallar o'quvchiga sinfdan tashqari dunyoning eshiklarini ochib beradi."

Shu bilan birga, O'zbekiston maktablarida bu metodikani joriy etishda texnik cheklovlar (internet sifati, proektorning yo'qligi) va o'qituvchining raqamli savodxonlik darajasi muhim omil bo'lib qolmoqda. Shu sababli maqolada tavsiya etilgan model ikki darajada — to'liq texnik ta'minotli va minimal texnik ta'minotli sharoitda ham qo'llash imkoniyati hisobga olingan.

8. XULOSALAR

1. YouTube va autentik video materiallardan foydalanish grammatik bilimlar o'sishini 27% ga (nazorat sinfiga nisbatan 9% ustun) ta'minladi.

2. Autentik kontekstda grammatikani kuzatish o'quvchilarda qoidani izolatsiyada o'rganishga nisbatan chuqurroq tushunish hosil qildi.

3. O'quvchi motivatsiyasi 12 hafta ichida 3.0 dan 4.4 (5 ballik shkala) ga yuksaldi — bu statistik jihatdan muhim o'sish.

4. Uch bosqichli model (Pre, While, Post-Viewing) video materiallardan tizimli foydalanishni ta'minlaydigan samarali metodologik ramka bo'lib xizmat qildi.

5. Eng yuqori samara video qisqa (3-5 daqiqa), grammatik jihatdan boy va o'quvchi hayotiga yaqin bo'lganda kuzatildi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. 1. Begmatova, N. (2021). Autentik materiallardan ingliz tili ta'limida foydalanish. Toshkent: TDPU nashriyoti.

2. Chapelle, C. A. (2001). Computer Applications in Second Language Acquisition. Cambridge University Press.

3. Gilmore, A. (2007). Authentic materials and authenticity in foreign language learning. *Language Teaching*, 40(2), 97–118.

“KELAJAK TEXNOLOGIYALARI VA SUN’IY INTELLEKT”
nomli respublika ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-3, 2026

4. Krashen, S. D. (1985). *The Input Hypothesis: Issues and Implications*. Longman.
5. Nunan, D. (1989). *Designing Tasks for the Communicative Classroom*. Cambridge University Press.
6. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. (2022). *Ingliz tili fani o'quv dasturi (9-10-sinflar)*. Toshkent.
7. Warschauer, M. (2000). Online learning in second language classrooms. In M. Warschauer & R. Kern (Eds.), *Network-based language teaching* (pp. 41–58). Cambridge University Press.
8. Watkins, J., & Wilkins, M. (2011). Using YouTube in the EFL classroom. *Language Education in Asia*, 2(1), 113–119.
9. Xasanov, B. (2022). Multimediali resurslar va chet tili o'qitish samaradorligi. *Zamonaviy ta'lim jurnali*, 4(11), 45–53.